

Just al rebedor, em trobo amb el mirall rovellat a la paret esquerra i, al davant, el moble d'estil isabelí de tons blancs i beix cobert amb marbre. Al damunt del moble de rebedor hi ha un llum daurat i una campana de tons beix amb una franja grana, un rellotge de peu daurat i una figura de Lladró d'una nena amb faldilla llarga, mocador al cap i cistell a la mà. A l'àvia li encantaven les figures de Lladró. A través del distribuïdor arribo al menjador. A la paret de la dreta hi ha la prestatgeria de fusta de roure amb els llibres i la col·lecció d'enciclopèdies Monitor de l'avi i més figures de Lladró. També una escultura de marfil del Taj Mahal, girafes de fusta africanes i gerros de vidre de Murano de quan van viatjar a Itàlia. Al mig del pany de paret hi ha la llar de foc artificial i, al damunt, un quadre impressionista camuflant l'armari de darrere on els avis guardaven els papers de la botiga, fotografies i altres documents de valor. En una de les lleixes hi ha un rellotge vell que cloqueja. Al davant de la prestatgeria hi ha la taula d'ònix amb els peus de fusta i el sofà amb un estampat de flors beix i grana, i la butaca on m'asseia damunt la falda de l'àvia mentre em llegia un conte de prínceps i

princeses i bèsties malèvoles, i jo abandonava la meva realitat per emergir en d'altres. I l'ai al cor de quan era petita era infinitament més dolç que l'actual.

La taula del menjador és de la mateixa fusta que l'estanteria perquè l'àvia va voler fer els mobles a mida. Es quedava sempre després de sopar comptant els bitllets i fent paquets de deu mil i de cinc mil pessetes amb el que havien guanyat a la pastisseria. Ara hi ha una tassa de cafè a mig beure i olor de cigarreta en l'aire suspès de l'estança. El Quim ha estat aquí fa poca estona. M'acosto a la finestra i enretiro la cortina de blonda beix mig transparent. A fora, una pluja lenta i prima embolcalla la ciutat a través de les finestres de doble vidre. El carrer d'Emili Grahit fa acte de presència en els clàxons arrítmics que sonen. Algú deu haver creuat en vermell la cruïlla amb la carretera de Barcelona, penso.

Al fons del passadís hi ha l'habitació dels convidats, que abans era el despatx de l'avi. Durant els primers anys de viudetat de l'àvia el va mantenir intacte. Amb les pastilles per al colesterol i per a la pròstata a les lleixes, els vídeos de westerns i els DVD, el tauler d'escacs i la màquina d'escriure Olivetti. Potser mantenia l'esperança de trobar-lo assegut a la seva butaca de cuir marró feinejant damunt la taula amb els estris de pintura i escultura perfectament col·locats al damunt i fumant un Farias.

Però aleshores va venir la mare. Amb el Quim. «Per què vols tenir una habitació plena dels trastos de ton pare? Sembla un santuari!», va dir ell, i així va ser com la mare va buidar el despatx i va acabar de sepultar l'avi, i amb ell, l'àvia. Ara només en queden les parets de paper bufat com a testimoni, impersonals com una carcanada sense cos.

Entro a l'habitació de la mare. A dins fa olor de man-

dra i de lleixiu. Un quadre de la Verge presideix el llit on l'àvia, quan l'avi va morir, picava amb la mà al matalàs perquè m'estirés amb ella i l'abracés, i m'acaronava els cabells amb una mà i em premia contra el seu cos mentre em taral·lejava «El día que yo me case ha de ser a gusto mío...», amb els ulls aigualits. I m'encomanava el plor com si fos un constipat i em traspassés el virus.

A la tauleta de nit, la mare hi té maquillatge i algunes cremes antiedat. Em sembla grotesc. I penso que, o bé no les usa, o ho fa en un lloc que ningú veu. I damunt el tocador isabelí hi ha una figura femenina de porcellana a la qual falta un braç amb un esquerdill al caire. «Nena, no toquis els adornos, que me'ls trencaràs!». I al costat de la figura esquerpada, l'àvia, de jove, agafada a l'avi em mira des de dins el marc de plata de la fotografia del costat. El dia que es van casar. Encara els quedava tota una vida plena i recixida al davant. Que guapa que anava. Que guapos que anaven tots dos.

Al costat de la fotografia hi ha el joc de tocador de vidre amb el joier rodó, ample i baixet, una safata de plata on l'àvia deixava els anells i les arracades, i ampolles de vidre amb tapes de plata per posar-hi les mostres de perfums Avon que li donava una clienta de la pastisseria. Obro una ampolla i enganxo els narius al flascó, que de seguida queden saturats d'una olor floral i perenne. «Y aquí se acaba la historia, de aquellos amores míos...».

Sento l'esclat d'un tro previ al brogit del cel caient com una cortina feixuga sobre la ciutat. M'acosto a la terrassa de l'habitació i veig que han retirat el tendal i que s'està mullant la gandula on l'avi llegia. Les fulles dels plataners es gronxen amb les ràfegues de vent. La mare deu estar a punt d'arribar. Què deu ser, el que em vol dir sobre l'àvia?

A què es deu referir? I salta dins meu una guspira del record de la seva veu: «Quina mala bèstia... Vam patir tant, tant...», i tot seguit m'assalten la ment imatges d'un cotxe explotant i reduït a un bolic de ferralla destrossada i el pare dins, amb el front damunt el volant i la sang rajant galta avall fins a la barbata. I els ulls oberts. Els morts sempre tenen els ulls oberts.

No vull que la mare em trobi a la seva habitació. Al menjador, em fixo en el quadre paisatgístic que domina la paret. De ben segur que la mare ha fet endreça del que hi havia dins l'armari. Estiro el marc del quadre. Em trobo amb tot de papers desmanegats, factures, postals de Nadal i un dibuix que vaig fer quan era petita en què posa «Tasimu mama». Sota el gruix de papers hi ha una pila de llibres enteranyinats i amb les cobertes fetes malbé pels corcs. Tots són del mateix autor: Bertold Brecht; tots, en alemany. *Liebesgedichte*, *Dreigroschenroman* i *Galileo Galilei*, entre d'altres. Que estrany, pensava que la mare només coneixia en Paulo Coelho i llibres d'autoajuda. Entre els volums ensopego amb una llibreta. Una llibreta amb la coberta gris perla i un rectangle al centre i, a dins, amb tinta negra, «1992-1996». És la lletra desmanegada i inclinada cap a l'esquerra de la mare. El seu diari de quan era jove. La caixa negra de la seva joventut. No sabia que tenia un diari. Sempre ho havia associat a persones amb una vida interior intensa, i la mare em semblava que no en tenia, de vida interior, ni tampoc d'exterior.

La clau al pany. Merda. Pensa. Tanco el quadre intentant que no grinyoli i em guardo el diari a la bossa gairebé com un acte reflex. No goso mirar l'àvia, que des de la paret em diu «seràs pocavergonya, agafant lo que no és teu», amb les faccions traçades amb una perfecció gairebé

sobrenatural, i engalanada amb maragdes i robins combinats amb or massís, el seu collaret de perles, un fermall a la solapa en forma de fulla d'arbre i els cabells crepats i ben pentinats. L'Eiximenis, pintor conegut de la família i client habitual de Cal Perich, va insistir que un retrat dels avis lluiria d'allò més al menjador.

—Eva.

—Hola, mama.

Quan la mare s'acosta em fa dos petons i una abraçada en què m'estreny contra el seu tòrax més del que jo voldria. Té bosses violàcies sota els ulls.

—Gràcies per venir. Com estàs?

—Bé. —El «bé» que sempre s'enganxa al «com estàs».

—M'alegro que estiguis bé.

M'acaricia el braç i deixa la bossa al sofà, al costat de la meva.

—L'àvia et va deixar una cosa abans de morir.

La veu de la mare tragina nostàlgia. Travessa el menjador fins a la tribuna i, darrere la taula, s'ajup davant la caixa forta encastada a la paret. Com que és un tercer pis, des de fora no poden fer un forat a la paret i és un lloc segur. L'àvia hi guardava els paquets de bitllets que feia cada nit després de sopar, les escriptures del pis i les joies més cares, i només ella i l'avi en sabien la combinació. Ara, també la coneix la mare, que fa girar la rodeta una mica a la dreta i una mica a l'esquerra i n'extreu una caixa embolcallada amb un mocador de seda. La deixa damunt la taula i retira el mocador de seda per mostrar una caixa de fusta de noguera amb algunes sanefes gravades. Sembla una peça d'antiquari. Hi ha una petita tanca de color daurat al mig que s'obre amb un clic discret. Dins descansen les últimes voluntats de la vida gastada de l'àvia.

Un collaret de perles vidu de mestressa em demana que el cuidi. També l'anell de diamants. I les arracades de quars. Aquelles eren les joies que m'agradava acariciar quan era petita i jugava que era una princesa amb els cabells llargs i brillants com l'or, i m'abillava amb el collaret, les arracades i l'anell de l'àvia. Ha volgut que passin al meu domini. A mi, que en comptes d'anells de diamants i pedres precioses a les orelles llueixo collarets de punxes, cinturons de cuir amb tatxes de piràmide i cadenes als pantalons, ves quina contradicció. Entre els collarets, les arracades i els anells, hi ha un fermall de plata en forma de libèl·lula. Sento una estrebada al cor. Maldo per articular la paraula adequada. Escolto cada molècula d'aire com m'entra i em surt de la boca sense acompanyar cap so. Miro astorada la mare. Aquest fermall de libèl·lula és idèntic al tatuatge del clatell.

—Mama...

—De petita demanaves a l'àvia que et deixés el seu fermall i ella a contracor te'l deixava, tot i la por que el perdessis. Te'l volies endur a tot arreu i, si no, rondinaves. Ja no cal que pateixis per si l'àvia t'inxampa amb les seves joies, ara són totes teves.

Intento esprémer la memòria. Jo embadalida amb el collaret de perles, amb les arracades de quars i de maragdes, amb tots els seus anells..., i l'àvia dient «ai nena, no m'ho perdís que val un dineral!». I si agafava una joia d'amagat s'emprenyava com quan rapinyava xui-xos a la pastisseria i m'empastifava els morros de crema i sucre. Però no recordo el fermall. És com si el record s'hagués desfet dins meu com una baieta rosegada per la humitat.

Resto en el silenci i el respecte deguts als difunts. Aga-